

**SAGSØGERNE SKAL HERVED FREMKOMME MED BEMÆRKNINGER OM
ØSTRE LANDSRETS 24. AFDELING
ANSVAR VED BERAMMELSE AF UTILSTRÆKKELIG TID
OG
VALG AF HANDLING DA TIDSNØDEN INDTRÆF**

LANDSRETTENS ANSVAR VED BERAMMELSE AF UTILSTRÆKKELIG TID

Sagsøgernes advokater Christian Harlang og Christian F. Jensen (herefter CH/CFJ) har ustandseligt fra oktober 2016 og frem til dagen før de nyligt afholdte retsmøder jf. brev af 11. december 2017, gjort ØL og KA opmærksom på, at den til rådighed af ØL afsatte tid var (altså forinden berammelsen) og fortsat er kart utilstrækkelig. Som et gennemgående element i den nedennævnte kommunikation fra de seneste måneder, har CH/CFJ understreget behovet for nødvendig tid. CH/CFJs konstante forsøg på at få afsat en passende mængde retsdage til hovedforhandlingen har gentagende gange været modarbejdet af KA med ØLs hjælp og bestemmelser – alene for at det skal vise sig at den af ØL tilsidesatte tid ikke var tilstrækkelig.

LANDSRETTENS VALG AF HANDLING DA TIDSNØDEN INDTRÆF

Når beskadigelsen ved den utilstrækkeligt afsatte tid tydeligt kan konstateres af tilhørerne i retslokalet d. 12. december 2017, vælger retsformanden åbenlyst at lægge CH/CFJ den utilstrækkeligt afsatte tid til last, så offentligheden urigtigt får det indtryk, at det er CH/CFJ der ikke har afsat den fornødne tid til afhøringerne - og ikke som det retligt foreligger ØL og KA.

**Følgende korrespondance fra september 2016 – 22. december 2017
vedrørende sagens berammelse mellem ØL, KA og CH/CFJ tydeliggør
CHF/CHs bemærkninger i pkt. (1) og (2):**

ØL → CH OG KA (mail)

6. september 2016

"landsretten skal anmode parterne om at fremkomme med indlæg om tilrettelæggelse af den fortsatte behandling af sagen".

"Et indlæg herom fra advokat Harlang skal være landsretten i hænde senest den 20. september 2016.

Et indlæg fra Kammeradvokaten skal være landsretten i hænde senest den 4. oktober 2016."

CH → ØL (Brev s. 2 nederste afsnit)

13. september 2016

"...På den baggrund skal jeg anmode om, at der nu hurtigt fastsættes berammelsesmøde, der bør kunne afholdes inden for de kommende to uger under hensyn til retssagens høje alder, jf. domstolenes forpligtelser i henhold til EMRK art. 6, m.v., om adgang til en retfærdig rettergang inden for rimelig tid."

ØL → CH OG KA (mail)

3. oktober 2016

*"Der afholdes forberedende møde **den 12. oktober 2016...**"*

KA → CH (Processkrift F, s. 2, 1-3. afsnit) / (Ekstrakt III 746)

7. oktober 2016

"Under henvisning til landsrettens mail af 6. september 2016 og retsbog af 21. september 2016 bemærkes følgende om den fortsatte tilrettelæggelse af sagen: Først henviser jeg til mit brev til landsretten af 5. september 2016 og henviser deri til sidste afsnit i Forsvarsministeriets pressemeddelelse af 5. september 2016. Dernæst medvirker jeg gerne til en forhåndsberømmelse af hovedforhandlingen, ikke mindst fordi der vil skulle afsættes et meget betydeligt antal retsdage navnlig til den nødvendige afhøring af vidner,..."

(Processkrift F, s. 5, sidste afsnit) / (Ekstrakt III 749)

"På denne baggrund bør der efter min vurdering afsættes mindst 21 retsdage til hovedforhandlingen."

CH → KA OG ØL (Udkast af tidsplan)

11. oktober 2016

Det fremgår af sagsøgers tidsplan fremsendt til ØL og KA d. 11. oktober 2016, s. 34 at der skulle afsættes et tidsrum på 72 dage til hovedforhandlingen, og sagsøger anfører samtidig i vedlagte skrivelse:

"BEMÆRKNINGERNE SAGSØGERNES UDKAST TIL TIDSPLAN":

"Der er afsat 2 1/2 time hver og 3 timer til talspersonerne for henholdsvis de 11 første og de 12 sidste af de 23 sagsøgere. Her som andre afhøringer der kræver tolkebistand er den afsatte tid til afhøringen fordoblet, således at der afsættes henholdsvis 5 og 6 timer." (Understreget her)

Der refereres til sagsøgtets estimat jf. processkrift F side 5, og anføres i den sammenhæng, "Det vil være klart uforsvarligt at gennemføre de nævnte afhøringer på denne vis"

ØL → CH OG KA (Retsbog)

12. oktober 2016

"sagsøgerne har lavet udkast til tidsplan, hvorefter der skulle afsættes 72 retsdage til hovedforhandlingen. Sagsøgte har vurderet at der skal afsættes minimum 21 retsdage.

Retsformanden bemærkede, at en retssag af 21 dages og også noteret længere varighed ville kunnen behandles i foråret 2017, men ikke en sag over 72 retsdage."

CH → KA (brev, s. 2, 4. sidste afsnit)

14. oktober 2016

"som bebudet på retsmødet vedhæfter jeg en liste over p.t. disponible hverdage i tidsrummet fra og med april til og med november 2017.

Som det fremgår, er der tale om i alt 100 dage, hvoraf de 72 hovedforhandlingsdage, som der var enighed om under retsmødet skal anvendes, vil kunne benyttes ved selve berømmelsen.

Det store antal fra min side nu reserverede dage er selvsagt en belastning derved at det – meget markant- blokerer for at de pågældende mange arbejdsdage kan anvendes til andre berømmelser og andet arbejde, hvilket der som bekendt for en advokat løbende opstår behov for at kunne disponere over.

Jeg forestiller mig, at KA i forhold til det samme har et tilsvarende behov for en hurtig afklaring af, hvilke dage der bliver tale om."

CH → ØL (brev, s. 1, 1. og 3. afsnit)

14. oktober 2016

"under henvisning til min skrivelse til landsretten af 27. f.m. og til mine bemærkninger under retsmødet d. 12 ds. Skal jeg gentage, at jeg finder det meget beklageligt, at sagen endnu ikke er berammet til hovedforhandling Som følge af, at den formelle berammelse forventeligt først finder sted om adskillige uger, skal jeg anmode landsretten om på nuværende tidspunkt at tage stilling til den vedhæftede liste i kombination med at en tilsvarende liste tilvejebringes fra Kammeradvokaten..."

Af vedhæftede liste fremgår:

"...

<i>December 49</i>	<i>5., 6., og 7.,</i>	<i>3</i>
<i>50</i>	<i>12., og 13.,</i>	<i>2</i>
<i>51</i>	<i>19., og 20.,</i>	<i><u>2</u></i>
		<i><u>100 dage"</u></i>

Således fremgår det umisforståelig af CHs skrivelse af 14. oktober 2017 at han vil kunne hele den 12. december 2017 – altså både formiddag og eftermiddag.

CH → ØL (brev, s. 1, sidste afsnit)

20. oktober 2016

Om det afholdte retsmøde d. 12. oktober:

"for så vidt angår det følgende afsnit i retsbogen skal jeg anmode om, at det noteres, at sagsøgtes advokat tilkendegav, at der fra sagsøgtes side ikke var indvendinger imod, at de af sagsøgerne opgjorte 72 retsdage lægges til grund for sagens berammelse til hovedforhandling." (Understreget her)

ØL → CH OG KA (Retsbog, s. 2 nederst)

25. oktober 2016

"om ændringer i retsbogen for det forberedende møde d 12. oktober 2016 Der fremlagdes e-mail af 20. oktober 2016 fra Advokat Harlang. Landsretten finder ikke grundlag for at ændre i retsbogen."

KA → ØL (Brev s. 1, nederste afsnit)

17. november 2016

"... tilrettelæggelsen af sagens fortsatte behandling, som landsretten nu skal træffe beslutning om."

ØL → CH OG KA (Retsbog, s. 4, 2. Sidste afsnit) / (E I 320)

21. november 2016

"landsretten vil senere tage stilling til de spørgsmål, som parterne har rejst, vedrørende edition, vidneførelse, berømmelse mv."

CH → ØL (mail)

19. januar 2017

Genfremsendelse af budskabet i skrivelse til ØL og KA af 20. december 2016 hvori sagsøger havde anmodet om at landsretten om at forholde sig til skrivelse af 20. december 2016, hvortil der afsættes "et rummeligt antal retsdage, jf. sagsøgers skrivelse af 14. oktober 2016...(ubesvaret af Kammeradvokaten.)"

ØL → CH OG KA (retsbog s, 2 nederst og s. 10 pkt. 5)

25. januar 2017

Citerer retsbog af 12. oktober:

"sagsøgerne har lavet udkast til tidsplan, hvorefter der skulle afsættes 72 retsdage til hovedforhandlingen. Sagsøgte har vurderet at der skal afsættes minimum 21 retsdage.

Retsformanden bemærkede, at en retssag af 21 dages og også noteret længere varighed ville kunnen behandles i foråret 2017, men ikke en sag over 72 retsdage."

"5. Antal retsdage til hovedforhandlingen.

Landsretten vurderer, at det på nuværende tidspunkt er usikkert, hvor mange retsdage der afsættes til hovedforhandlingen.

Uanset denne usikkerhed har landsretten taget initiativ til foreløbig at søge at reservere 50 retsdage til sagen fra august 2017, fra hvilket tidspunkt landsrettens 24. afdeling vil kunne tilbyde et betydeligt antal ledige dage."

Der er ikke hermed taget stilling til, hvor mange dage der skal anvendes til hovedforhandlingen."

CH → ØL (Brev s. 1 1. og 5. afsnit)

26. januar 2017

"Retsbogen af 25. januar 2017 indeholder på side 10 under pkt. 5 oplysninger om, at landsretten har taget initiativ til foreløbigt at reservere 50 retsdage i sagen fra august 2017."

"landsretten kan således, jf. retsbogen s. 10, pkt. 5, disponere ud fra dette for så vidt angår tidsrummet fra og med uge 33 frem til 20. december."

(Brev af 14 oktober 2016 med tilhørende ledige retsdage genfremsendes ligeledes i mail af 26. januar 2017)

ØL → KA (mail)

27. januar 2017

"Under henvisning til landsrettens retsbog for den 25. januar 2017 og advokat Harlangs brev af 14. oktober 2016 og 26. januar 2017 skal jeg anmode Dem om at oplyse, hvilke dage – af de dage advokat Harlang kan møde – De kan give møde fra d. 14. august 2017 og frem."

KA → ØL (Brev)

2. februar 2017

"Under henvisning til Østre landsrets e-mail af 27. januar 2017 skal jeg hermed oplyse, at jeg grundet først har mulighed for at give møde fra og med mandag den 6. november 2017 og frem."

ØL → CH OG KA (Retsbog s. 2-3) / (E I 334)

8. februar 2017

Citerer tekst fra retsbog af 25. januar:

"Landsretten vurderer, at det på nuværende tidspunkt er usikkert, hvor mange retsdage der afsættes til hovedforhandlingen."

"Uanset denne usikkerhed har landsretten taget initiativ til foreløbigt at søge at reservere 50 retsdage til sagen fra august 2017, fra hvilket tidspunkt landsrettens 24. afdeling vil kunne tilbyde et betydeligt antal ledige retsdage."

"Der er ikke hermed taget stilling til, hvor mange dage der skal anvendes til hovedforhandlingen."

"Landsretten har herefter modtaget bemærkninger om berammelse fra parterne. Det fremgår heraf, at advokat Harlang fra mandag d. 14. august 2017 til den 20. december 2017 kan mød typisk 3-4 dage om ugen...

Advokat Biering har oplyst, at han grundet ... først har mulighed for at give møde fra d. 6. november 2017 og frem. Landsretten forstår dette således, at advokaten kan give møde på de af advokat Harlang foreslåede dage fra den 6. november 2017 og frem.

Henset til det ovenfor anførte – og afholdelse af ferie den 19. og 20. december 2017, som advokat Harlang har bragt i forslag som retsdage – reservers foreløbig følgende dage til hovedforhandling af sagen:

2017

*... **December: 5., 6., 7., 12. (formiddag) og 13.** ... (fremhævet her)*

For god ordens skyld gentages, at der ikke med de skete reservationer er taget stilling til, hvor mange dage der skal anvendes til hovedforhandlingen."

Det kan således umisforståeligt konstateres, at CHs ovennævnte meddelelse ved tidsplan sendt d. 14. oktober 2016 om at han ville kunne møde hele d. 12. december 2017 – altså både formiddag og eftermiddag, ikke fører til at hele d. 12. december 2017 bliver berammet. ØL bestemmer – som ØLs egen suveræne beslutning at den fremtidige dag d. 12. december 2017 kun skal anvende til retsmøde for så vidt angår formiddagen.

Ingen advokat i sagen har således udsigt til, endsige pligt til at være disponibel for et retsmøde d. 12. december 2017 længere end til og med formiddagen. Ifølge fuldstændigt uomstridelige grundlæggende regler for samarbejdet mellem advokater og domstole har advokaten i en sådan situation fuld ret til at planlægge og disponere sin arbejdstid i december måned 2017 således, at advokaten i forhold til andre klienter, andet arbejde eller ethvert andet gøremål har eftermiddagen d. 12. december 2017 til sin disposition uden nogen form for adgang til kritik og/eller forundring fra dommersædet.

KA → CH (brev s. 1, 1 og 4. afsnit)

9. februar 2017

"Under henvisning til Østre landsrets retsbog af 8. februar 2017 skal jeg meddele, at jeg kan give møde på alle de dage, der foreløbigt er reserveret fra og november 2017 – april 2018."

"Jeg bemærker i den forbindelse, at der i medfør af retsbogen af 8. februar 2017 allerede er reserveret 53 retsdage, hvilket efter min opfattelse bør være fuldt tilstrækkeligt til denne sags gennemførelse." (Understreget her)

CH → ØL OG KA (mail)

24. februar 2017

Det fremgår af mailen at der er sendt et *"...forslag til "køreplan" for sagens videre forløb."*

ØL → CH OG KA (Retsbog)/ (EI 341)

8. marts 2017

"Af retsbogen d. 8. februar 2017 fremgår, at sagen er blevet berammet til hovedforhandling over mere end 50 retsdage i perioden november 2017 til april 2018. Denne berammelse er blevet fastholdt den 10. februar 2017."

KAs skrivelse af 9. februar 2017 er dateret i tidsrummet imellem retsbogen af 8. februar og retsbogen af 8. marts - hvoraf det fremgår at landsretten d. 10. februar har bestemt at fastholde de 50 retsdage. Det kan således konstateres, at landsretten ved sin fastsættelse af antallet af dage har baseret sig på KAs skrivelse af 9. februar 2017, hvori KA erklærer de 53 retsdage for *"fuldt tilstrækkeligt til denne sags gennemførelse."*

CH → ØL OG KA (mail)

27. september 2017

Af sagsøgernes udkast til tidsplan s. 45 og 46 fremgår det, at sagsøgerne har beregnet med 87 retsdag til hovedforhandlingen.

KA → ØL OG CH/CFJ (Brev s 1, 4. afsnit)

29. september 2017

"Det er sagsøgtes opfattelse, at hovedforhandlingen vil kunne gennemføres fuld ud forsvarligt på det antal retsdage, som landsrettens i retsbog af 6. september 2017 har afsat. Sagsøgte er derfor allerede af den grund ikke enig i sagsøgers udkast til tidsplan, der tager afsæt i 87 retsdage."

CH/CFJ → ØL OG KA (Brev, s. 2, 2. sidste afsnit)

29. september 2017

"forsvarsministeriets interesse i at beskære og afkorte den tid, der ellers pligtmæssigt skal stilles til rådighed for en forsvarlig gennemførelse af hovedforhandlingen i nærværende sag, er åbenbar, og har været gennemgående forfulgt igennem nærværende sags mangeårige forberedelse."

CH/CFJ → ØL (Brev, s. 3, midtpå)

2. oktober 2017

"som anført i sagsøgernes processkrift 24 må det forventes, at afhøringerne af sagsøgerne p.g.a. helbredstilstand kan nødvendiggøre længere ophold undervejs. Der er forsøgt taget højde herfor, men der må fortsat tages forbehold for, at det kan blive nødvendigt med længere afhøringer i flere tilfælde. Der er fastsat dobbelt tid til de parter og vidner, hvor tolkebistand er fornøden. Sagsøgerne har selv anmodet om 16 retsdage til afhøring af sine vidner, i skrivelse af 29/9. Det er ikke klart, om dette omfatter sagsøgernes kontraafhøring. Sagsøgerne havde med udgangspunkt i en gennemsnitlig afhøringstid på 1 time pr. vidne afsat 1 1/2 retsdag mindre, altså 14 1/2 retsdag."

CH/CFJ → ØL OG KA (Brev – bemærkninger vedr. tidsplan)

8. oktober 2017

"hermed vedhæftes sagsøgernes udkast af d.d. til tidsplan for hovedforhandlingen der varer ca. 54 retsdage. Udkast til tidsplan for hovedforhandlingen, der alene varer ca. 49 retsdage foreslår sagsøgerne, at sagsøgte udarbejder på baggrund af vedhæftede, særligt fordi det er Forsvarsministeriets ønske, at hovedforhandlingen i nærværende sag om ministeriets og staten Danmarks ansvar for tortur i Irak skal afkortes på denne måde. Der bemærkes at begge varianter, som alene er udarbejdet fordi landsretten i retsbog af d. 2. ds. har truffet beslutning herom, af de sagsøgende torturofre anses som groft uforsvarlige, al den stund de ikke rummer den fornødne mulighed for at sagsøgerne for at varetage deres interesser. Nærværende fremsendelse kan således på ingen måde anses for accept fra sagsøgersiden af, at "forden skal tilpasses støvlen" Med henvisning til Østre landsrets retsbog for d. 2. oktober 2017, pkt. 15, s 9, 3. afsnit, kan sagsøgerne oplyse, at de i princippet har mulighed for at give møde i

nærværende tortursag på stort set alle ledige retsdage i perioden 7. november 2017 – 8. maj 2018. Landsretten har meddelt, at den alene vil afsætte 5 retsdage i tilgift til de p.t. berammede retsdage i sagen. Med henblik på at få afsat disse, anmodes Kammeradvokaten derfor om at oplyse yderligere 10 dage, hvor han kan give møde i sagen.”

Brevet blev sendt med mail af 8. oktober 2017 sammen med udkast til tidsplan af 8. oktober 2017, hvoraf det fremgår af tidsplanens s. 37 at tidsplanen kalkulerer med 55 retsdage.

KA → CH/CFJ (Brev, S 1 pkt. 1)

13. oktober 2017

”Østre landsret har i retsbog af 2. oktober 2017 besluttet, ”at der kan afsættes 5 yderligere retsdage til hovedforhandlingen, hvis det er muligt at finde disse i perioden 7. november 2017 – 8. maj 2018.”

Da der i forvejen var afsat 49 retsdage, jf. landsrettens retsbog af 6. december 2017, kan der altså i alt afsættes 54 retsdage til hovedforhandlingen – ikke 55 som det fremgår af sagsøgernes udkast til tidsplan.

Dette bekræftes af landsrettens retsbog af 2. oktober 2017, hvor det fremgår, at der skal udarbejdes et forslag til tidsplan. ”hvor der er ca. 54 retsdage til rådighed.”

Yderligere på side 2, pkt. 3. 4. afsnit anføres:

*”sagsøgerne afsætter ca. 26. retsdage til afhøring af deres **vidner** og 10 retsdage til sagsøgte af afhøring af vores vidner. Dette er en uacceptabel fordeling.”*

CH/CFJ → KA OG ØL (mail)

18. oktober 2017

”hermed fremsendes på vegne af advokat Cristian Harlang og undertegnede følgende bemærkninger til advokat Bierings skrivelse ad d. 13. oktober 2017 kl. 14.52 om tidsplan for hovedforhandlingen:

Østre landsret har i retsbog af 3. oktober 2017, pkt. 15, s. 9, 4. afsnit, anført, at der bl.a. skulle udarbejdes et forslag til tidsplan, hvor der er ”...ca. 54 retsdage til rådighed...” Det foreliggende udkast af 8. oktober 2017 (udarbejdet af sagsøgerne under protest overfor Østre Landsrets beskæring af tortursagen) opfylder denne

betingelse, idet der forslåes afsat lidt under 55 retsdage. Der tages også herved højde for, at landsretten har forkortet den første retsdag d. 7 november til at vare fra kl. 12.15 til 16.15.

*Sagsøgte har til forberedende retsmøde d. 2. oktober oplyst, at en større del af Forsvarsministeriets vidner kan "overstås på 20 minutter, og at f.eks ... ville være væsentligt længere. Der er på den baggrund afsat 3/4 retsdage til afhøring af ... og i mellem 40 og 60 min til afhøring af sagsøgtes vidner. Sagsøgte har ikke desto mindre nu også gjort indvendinger imod det afsatte tidsforbrug til sagsøgtes partsrepræsentanter og vidner, men har ikke konkretiseret, hvilket tidsforbrug der måtte være behov for til hver enkelt afhøring. Sagsøgte **opfordres (36)** til senest fredag d. 20. oktober 2017 at fremkomme med sådanne evt. konkretiserede bemærkninger. I mangel heraf må det anslåede tidsforbrug i udkast af 8. oktober 2017 til tidsplan lægges til grund"*

ØL → CH/CFJ OG KA (mail)

26. oktober 2017

"Advokaterne erindres herved om indsendelse af tidsplan jf. landsrettens retsbog for den 19. oktober 2017."

ØL → CH/CFJ OG KA (Retsbog s. 3 øverst)

6. november 2017

Følgende retsdage er stadig fastsat.

"December:: 5., 6., 7., 12.. (formiddag) og 13."

KA → ØL OG CH/CFJ (skrivelse)

8. december 2017

"Jeg kan hermed oplyse, at sagsøgte forventer at modafhøre de fire sagsøgere 12-15 i ca. 45 minutter hver."

(Hvilket svarer til ca. 40% af den til rådighed stående tid)

ØL → CH/CFJ OG KA (Retsbog s. 2, 2 sidste afsnit – mail kl. 10.40)

11. december 2017

"Landsdommeren bemærkede videre, at sagsøgerne 12-15 er de første sagsøgere, der skal afgive forklaring i sagen, og at forklaringerne skal afgives ved simultantolkning og brug af tolkeudstyr, som er uprøvet i sagen.

På denne baggrund findes det usikkert, om sagsøgernes advokater har afsat den fornødne tid til afgivelse af forklaringerne den 12. og 13. december 2017, hvorfor landsretten har ændret sin planlægning for d. 12. december 2017, således at der også kan afgives forklaring om eftermiddagen, hvis dette vurderes påkrævet."

Dette skriver ØL somom eftermiddagen d. 12. december er berammet eller på anden måde reserveret. Det modsatte er tilfældet. ØL har bestemt at d. 12. december 2017 alene er en halv dag jf. retsbog af 8. februar 2017, hvori ØL netop udtrykkeligt har anført. "d. 12. december (formiddag)". Alligevel skifter ØL mening absolut første gang - så sent som dagen før retsmødet jf. retsbog af 11. december 2017 sendt med mail kl. 10.40 - om at benytte eftermiddagen også, uden at have givet varsel om dette d. 7. december da landsretten i øvrigt besluttede at møde kl. 9.10 (altså 20 min tidligere) og korte pausen ned til en halv time.

CH/CFJ → ØL OG KA (Brev s. 1, 2.+3. afsnit, s. 3, 2. afsnit – mail kl. 15.48)

11. december 2017

"Under henvisning til Landsrettens retsbog af d.d. og til Kammeradvokatens skrivelse af 8. december 2017 omhandlende problemerne om den til rådighed stående tid i forbindelse med tilstedeværelsen og afhøringerne af sagsøgerne nr. 12, 13, 14 og 15, skal sagsøgerne hermed bemærke følgende:

"som angivet tidligere må den til rådighed stående tid betragtes som utilstrækkelig. Ud fra de givne rammer kan vi oplyse at vi som minimum er nød til at have til rådighed, til afhøring af hver af vores klienter, minimum en time og tredive minutter (inklusive simultantolkning). For god ordens skyld bemærker vi, at dette ikke kan betragtes som ensbetydende med tilstrækkelig tid, men at det er den tid vi afsætter under de givne rammer.

Mht. forlængelse af retsmødet i morgen kan vi oplyse at vi vil kunne deltage i hovedforhandlingen frem til og med kl. 13.15." – således ikke den øvrige eftermiddag.

RETSMØDE

12. december 2017

Til retsmødet kunne sagsøgerne kun deltage i hovedforhandlingen frem til og med kl. 13.15, hvilket retsformanden vælger at høre sagsøgerne om kan ændres foran alle i retslokalet, på trods af fremsendte svar dagen forinden.

RETSMØDE

13. december 2017

Til retsmødet gik sagsøgte 30 min over sin tid til afhøring af vidnet – dvs. en afhøring på 75 min – efter at sagsøgte selv har udtalt at 45 min ville være nok.

Sagsøgerne måtte ikke fremkomme med yderligere afklarende spørgsmål til videt efter at sagsøgte havde gået 30 min over tid i sin afhøring af vidnet.

Retsformanden udtaler i den sammenhæng: *"tidsplanen er overskredet og der bliver ikke tid til yderligere spørgsmål - vi fortsætter."*

ØL → CH/CFJ OG KA (Retsbog s. 3 øverst)

14. december 2017

"Landsretten henviser endeligt til forløbet den 12. og 13. december 2017, hvor retten i retsmødet forud herfor havde indskærpet advokaterne vigtigheden af et veltilrettelagt forløb af afhøringen af de fire sagsøgere, som sagsøgernes advokater havde indkaldt fra Irak til at afgive forklaring over 11/2 retsdag, hvor landsretten ad flere gange forud for den 12. og 13. december 2017 havde udvidet den afsatte tid til retsmøderne, og hvor den ene sagsøger desuagtet måtte forlade retsmødet og rejse tilbage til Irak uden at afgive forklaring, fordi der ikke var den fornødne tid hertil. "

Landsrettens udtalelse i retsbog af 14. december 2017 er fuldstændig urigtig beskrivelse af virkeligheden og kan nærmest ses som en direkte bevidst handling – i betragtning af den lange umisforståelige korrespondance vedrørende spørgsmålet om afsættelse af tid til hovedforhandlingen helt op til dagen før retsdagene d. 12. Og 13. december 2017.

ØL → CH/CFJ OG KA (Retsbog)

22. december 2017

s. 6 nederst:

"Den 27. september 2017 modtog landsretten en tidsplan fra sagsøgerne, hvorefter der skulle anvendes 87 dage til hovedforhandlingen, herunder 21 dage til forelæggelse og 25 1/2 dag til forklaringer fra sagsøgerne."

s. 12 nederst:

"Den 9. november 2017 meddelte sagsøgernes advokater:

"For så vidt angår sagsøgerne (12) - (15) og (17) - (23) foreligger det nu oplyst, at de på trods af landsrettens beslutninger har fundet mulighed for at give møde for Østre Landsret og udtale sig indenfor den afmålte tidsperiode på 3 dage."

Processen med afklaring af dette spørgsmål er ikke mindst blevet yderligere kompliceret og forlænget som følge af landsrettens beslutninger om ikke at stille de nødvendige ressourcer til rådighed, samt landsrettens efterfølgende fastholdelser heraf."

s. 17 øverst:

"Den 4. december 2017 meddelte sagsøgernes advokater i et brev til modparten:

"Som det er sagsøgte bekendt ud fra de seneste ca. 4 ugers kommunikation og mundtlige bemærkninger, som vi har afgivet i forbindelse med de nu i alt 5 passerede retsmøder under hovedforhandlingen, indebærer disse -nye- resurse-mæssige blokeringer, at der er betydelig usikkerhed mht om sagsøgerne kan ankomme til København både mht. om overhovedet vil kunne ankomme og om de vil have mulighed for at varetage deres interesser i fuldt omfang således som rpl. forudsætter som elementært."

Virkningen heraf er bl.a. tidsplanen ikke (og fortsat ikke) kan færdiggøres. Som følge af at rækkefølgen efter rpl. er, at parter afhøres først indebærer dette bl.a. også at der ikke er mulighed for at afsætte tidspunkterne for at de efterfølgende yderligere afhøringer, navnlig af vidnerne fra begge sider.

Denne situation er skabt af de beslutninger om ressourcer, som landsretten har truffet. Formentlig har landsretten ikke haft mulighed for fuldt ud at forudse den ødelæggende betydning for sagsøgerens mulighed for at foranstalte normal bevisførelse og ej heller for de virkninger mht. tidsplanen, som nu er åbenbaret."

s. 18 for neden:

"Af retsbogen for hovedforhandlingen den 7. december 2017 fremgår blandt andet: "Retsformanden tilkendegav, at retsmøderne den 12. og 13. december 2017, såfremt parterne måtte ønske dette, kan påbegyndes kl. 9.10, og at frokostpausen den 13. december 2017 kan afkortes til ½ time."

Her nævnes intet om berømmelse af hele d. 12. december, således at eftermiddagen også kan benyttes. Denne besked modtages som anført ovenfor dagen før (d. 11. december kl. 10.40 hvor svar fra CH/CFJ afsendes som påkrævet samme dag)

s. 19 for neden:

"Af retsbogen for den 14. december 2017 fremgår blandt andet:

"Der fremlagdes e-mail af 6. december 2017 fra advokat Christian F. Jensen, hvorefter advokaten på egne og advokat Christian Harlangs vegne foreslår, at sagsøgerne på baggrund af forløbet af afhøringerne den 12. og 13. december 2017 fremsender ny tidsplan til Østre Landsret senest den 10. januar 2018 efter i muligt omfang at have afstemt denne med advokat Peter Biering, samt evt. anmodning om berømmelse af yderligere retsdage.

Landsretten finder, at en sådan planlægning af sagens videre forløb må anses for utilstrækkelig navnlig henset til, at sagens behandling fortsætter den 22. januar 2018, herunder med afgivelse af forklaringer fra en række sagsøgere, der evt. vil skulle søge visum, købe flybilletter m.v."

SAGSØGERNE MÅ SÅLEDES KONSTATERE FØLGENDE:

(1)

Retssagernes hidtidige gang (herunder afhøringerne d. 12. og 13. december af sagsøgerne 12, 13 og 14) viser, at den af sagsøgerne fra oktober 2016 kalkulerede tidsramme havde den nødvendige rummelighed til at sagsøgerne som parter kunne gives tilstrækkelig mulighed for at udtale sig om, deres:

- A. Konkrete individuelle baggrund
- B. Begivenhederne i forbindelse med tilfangetagelsen
- C. Afhøring på Shaiba log base
- D. Ugers ophold i torturfængslet Al Shuoon.

De af landsretten over for de foreliggende tidsrammer bestemte indsnævringer, indebærer, at afhøringerne d. 12. og 13. december 2017 ikke kunne og ikke fremtidigt kan holdes inden for den fastlagte tid, hverken af sagsøgte eller sagsøgerne.

(2)

Vedrørende hovedforhandlingsdagen d. 12. december 2017 og adfærden fra de tre landsdommers side, kan følgende konstateres:

1. ØL har selv ved retsbog af 8. februar 2017 oplyst, at denne dag ville kunne blive en dag til hovedforhandling – dog udtrykkeligt angivet den som en halv dag: **”...12. december (formiddag)...”**
2. ØL ønsker omberømmelse af d. 12. december 2017 absolut første gang, så sent som ved retsbog af 11. december 2017, med meddelelse om følgende: *”...landsretten har ændret sin planlægning for d. 12. december 2017, således at der også kan afgives forklaring om eftermiddagen, hvis dette vurderes påkrævet.”* (fremhævet her).
3. **At** der ikke ville være hovedforhandling om eftermiddagen d. 12. december 2017 var meddelt af ØL ved retsbog af 8. februar 2017.
4. **At** ØL – alligevel – ønskede at anvende eftermiddagen d. 12. december 2017, altså som en ændring af det af ØL bestemte program, meddeles advokaterne ved mail af 11. december 2017 kl. 10.39 så sent som kun godt et døgn forud.
5. **At** Sagsøgerne svarer under den korte varsel herpå samme dag kl. 15.48 hvor de skrev at de kunne strække tiden til kl. 13.15:
6. **At** den under 4 nævnte fremgangsmåde er fuldstændigt i modstrid med ikke alene ethvert rimeligt samarbejdshensyn over for advokater der

selvsagt har ret til at prioritere deres arbejde i forhold til flere forskellige sager (er ikke blot til rådighed som en vagtservice for ØLs pludselige dispositioner, men også fuldstændigt i strid med grundlæggende principper om samarbejde mellem retten og advokaterne, der ellers helt fast respekteres, endda selv i straffesager (det er denne sag ikke!), endog hvor arrestanter nærmer sig fremstillingsfristen efter grundloven)

7. Uanset denne fra enhver anerkendt norm og enhver rimelighed åbenlyst afvigende adfærd fra de tre dommers side, har disse lagt sagsøgerne dette til last – både til retsmødet og ved formuleringen af retsbog af 14. december 2017.
8. Denne adfærd er klart stridende mod retsplejeloven og vil som en disciplinærklage blive indbragt for Den Særlige Klageret jf. retsplejelovens § 49.

I tidsrummet fra landsrettens bestemmelse af 8. februar 2017 om at d. 12. december 2017 (godt 10 mdr.) alene var reservere for så vidt angår formiddagen og frem til og med landsretten retsbog d. 11. december 2017 fremsendt ved mailskrivelse samme dag kl. 10.39 var sagen tilrettelagt tidsmæssigt over for advokaterne, herunder CH således, at eftermiddagen d. 12. december 2017 lå uden for enhver form for arbejdsmæssig forpligtelse og/eller rummelig forventning over for ØLs 24. afdeling. (og derfor som sket planlægningsmæssigt af CH/CFJ kunne anvendes til opfyldelse af andre forpligtelser).

9. De bestemmelser, som Østre landsret har truffet ved retsbog af 22. december 2017 afspejler en forsøgsvis afhjælpning af de opståede problemer, som fra sagsøgers side var forudset, nemlig at der var for kort tid – indholdet på et des nærmere mellem CFJ og CH

København, d. 29. december 2018

Christian Harlang
Advokat (H)

Christian F. Jensen
Advokat (L)